

Markvildtoversigten 2018

Den samlede biodiversitet går tilbage verden over, og naturen i Danmark er under pres. Vi ligger helt i bunden, når vi sammenligner os med andre europæiske landes evne til at bevare og øge biodiversitet. Det er et problem, som optager jægerne og Danmarks Jægerforbund meget.

HOVEDBESTYRELSESMEDLEM

Jens Venø Kjellerup, kreds 4
Formand for markvildtsudvalget

Tekst: Formand for markvildtudvalget, Jens Venø Kjellerup, og jagt faglig chef Niels Søndergaard

Markvildtindsatsens medarbejdere:

Niels Søndergaard,
Projektchef, Markvildtindsatsen
Tlf. 21 94 59 90, nis@jaegerne.dk

Anders Rishøj Jensen, Vildt- og Naturkonsulent Midt- og Nordjylland
Tlf. 27 80 28 49, arj@jaegerne.dk

Sebastian Behnke, GIS ansvar/ Vildt- og Naturkonsulent Østjylland
Tlf. 30 13 11 02, sbe@jaegerne.dk

Lene Midtgaard, Vildt- og Naturkonsulent Sydsjælland, Øerne og Bornholm
Tlf. 50 60 22 32, lmi@jaegerne.dk

Jens L. Pedersen, GIS ansvar/ Vildt- og Naturkonsulent Vest- og Nordsjælland og Fyn
Tlf. 81 88 04 08, jpe@jaegerne.dk

Jakob Bergmann Nielsen, Vildt- og Naturkonsulent Syd- og Sønderjylland
Tlf. 81 88 24 46, jbn@jaegerne.dk

Lena Lieder, Vildt- og Naturkonsulent
Tlf. 50 60 07 61, ll@jaegerne.dk

Rasmus Ahlmann Nielsen, Vildt- og Naturkonsulent
Tlf. 50 60 07 62, ran@jaegerne.dk

Carsten Riis Olesen, Seniorforsker
Tlf. 88 88 75 17, cro@jaegerne.dk

NATUR- OG VILDTFORVALTNING:

Det dyrkede areal i Danmarks udgør cirka 60 %, og dermed udgør landbrug den største del af vores land. Derfor har landbruget en stor forpligtelse i at agere som ansvarlig forvalter af vores fælles natur.

Over de sidste årtier er specielt fuglene tilknyttet landbrugslandet gået markant tilbage, ligesom forekomsten af insekter er væsentligt reduceret. Og det er ikke bare i Danmark, at der er tydelig sammenhæng imellem tilbagegang hos fugle, der er afhængige af insektføde, og nedgang i forekomst af insekter – det gælder også flere af vores nabolande.

Ifølge Dansk Ornitologisk Forening har Danmark på 40 år mistet over 2,9 mio. fugle af de 22 arter, som er særlig knyttet til landbrugslandet. Hertil kommer, at små pattedyr og især hare ligeledes er i tilbagegang i landbrugslandet. Årsagen er ganske enkelt, at der mangler velfungerende fødekæder.

Det er en meget alvorlig udvikling, og det betyder, at arter som vibe, lærke, agerhøne og hare mistrives.

Denne tilbagegang skal ikke bare stoppes, den skal vendes, og derfor yder de danske jægere også en betragtelig indsats året igennem, men det er ikke tilstrækkeligt. Der er brug for en national indsats, hvor flere aktører skal gøre en indsats. Dette gælder både myndigheder, erhvervet og NGO'er.

Danmarks Jægerforbund står i spidsen for en landsdækkende indsats for at styrke naturen i landbrugslandet. Målet er, at fødekæderne i landbrugs-

landet genetableres og styrkes. De skal gøres tilstrækkelig robuste til, at vores efterkommere også kan høre lærken fløjte, se viben lave luftakrobatik og opleve, at agerhønen løber med sit kuld af kyllinger ned ad markvejen.

Jægerne har i årevis kæmpet for at forbedre mulighederne for at integrere natur- og vildtpleje i landbrugslandet, og Landbrugsstyrelsen har været meget imødekommende med at tilrette reglerne de senere år. Det betyder, at det rent faktisk ikke i nyere tid har været nemmere for landbruget at gribe mulighederne og tage vare på, bevare og udbygge naturen i landbrugslandet.

Knæk og bræk med natur- og vildtpleje til gavn og glæde for vores fælles natur!

jvk@jaegerne.dk og nis@jaegerne.dk

Foto: Jette Martinussen

Et indblik i arbejdet bag

Der må ydes, før der kan nydes, som det velkendte ordsprog siger – og det er lige nøjagtig, hvad der sker ude i det danske land. Her yder de frivillige deltagere i markvildtlavene en kæmpe indsats i landbrugslandet, der på sigt vil resultere i en øget herligheds-, natur- og jagtværdi på arealerne.

Tekst og foto: Vildt- og naturkonsulent Lena Lieder

NATUR/VILDTFORVALTNING: Der ses stadig en høj deltagervilje i Danmarks Jægerforbunds markvildtindsats. Dette synliggøres, da der spredt over hele Danmark – fra Nordjylland til Bornholm – findes 65 markvildtlav bestående af i alt omkring 67.000 ha jord. De lidt over 900 frivillige deltagere i markvildtlavene knokler med at anlægge og pleje biotopforbedrende tiltag, der er med til at udvide det økologiske rum i landbrugslandet. En stor del af de mange ha deltagerareal bidrager med en værdifuld hjælpende hånd til den trængte landbrugsnatur. Selvom ikke alle arealer nødvendigvis er egnede til biotoper for agerhøns og harer, der ellers er hovedprioriteten i markvildtindsatsen, kan de stadig være af høj værdi. Arealerne, med deres eventuelle tilknyttede tiltag, kan ofte bidrage med en gavnlig effekt for de øvrige vildtarter eller natur, der er tilknyttet landbrugsarealet, og disse arealer udgør dermed den knap så synlige del af rådgivningen, som sikrer, at blandt andet veterantræer og sten- og jorddiger bevares som vigtige levesteder i landbrugslandet. Hver en centimeter tæller!

Hvorfor tælle?

Inden for de enkelte lav ydes der ikke blot en stor indsats med at planlægge og udføre biotopforbedrende tiltag, men ligeledes lægges der et arbejde i at udføre adskillige tællinger af harer og agerhøns forår og efterår. Tællingerne er med til at give et indblik i bestandenes nuværende tilstand. De ud-

Den øvrige natur nyder også godt af de anlagte tiltag: Her er en almindelig blåfugl fundet i en kærtidsel i en usprøjtet bræmme langs en hestebønneemark.

gør et vigtigt supplement til vildtudbyttestatistikken, der langt hen ad vejen er med til at danne grundlag for det danske vildts jagttider. Vildtudbyttestatistikken er et vigtigt og uundværligt redskab til at give et overblik over tilstanden i de danske vildtbestande. Men da vildtudbyttestatistikken har fokus på de nedlagte dyr frem for de levende, kan der ske afvigelser fra virkeligheden. Det er f.eks. ikke muligt at aflæse en eventuel stigning i antallet af individer inden for en given bestand, der kan

ske som følge af jægeres frivillige fredninger, der f.eks. har været tilfældet for haren i nogle områder. Her kan de i markvildtlavene udførte tællinger af levende dyr tilføje ekstra og vigtig viden om, hvordan det står til med bestandene – især på lokalt plan. Markvildtlavets indsats med at tælle har blandt andet givet pote i forbindelse med den seneste jagttidsrevision, hvor både hare og agerhøne i visse landsdele har fået forlænget jagttid.
ll@jaegerne.dk

Hvad siger tallene og kan man stole på dem?

Efter snart fire års ihærdig indsats har markvildtlavene indsamlet en stor mængde tælledata. Et ofte stillet spørgsmål er: ”Hvad siger tallene så?” Men desværre er fire år i denne sammenhæng ikke ret god baggrund for at kunne udtale sig om en udvikling i bestanden af agerhøns og harer. En periode på kun fire år vil være så stærkt påvirket af en eller to dårlige ynglesæsoner eller strenge vintre, at det ikke vil give et validt billede af, om indsatsen i markvildtlavene har en effekt.

Tekst: Vildt- og naturkonsulent Lene Midtgaard

Figurer: Sebastian Behnke

Markvildtlavene yder en stor indsats i form af optælling af harer og agerhøns. Her ses en agerhønsætelling i fuld gang. Foto: Lene Midtgaard

NATUR/VILDTFORVALTNING: På trods af den usikkerhed, som er forbundet med tallene fra en relativt kort årrække, vil vi præsentere data fra et udvalgt lav, som har været med helt fra markvildtprojektets begyndelse. Tallene i det præsenterede materiale skal betragtes primært som indekstal.

Som det ses af figur 1, har dette markvildtlav en i forvejen god og stabil bestand af harer og en tilsyneladende bæredygtig jagtlig udnyttelse af den. Så på trods af to våde somre (2016 og 2017) ses en svagt stigende tendens i bestandsudviklingen hos netop dette markvildtlav.

Det er vigtigt at tælle harer mere end én gang!

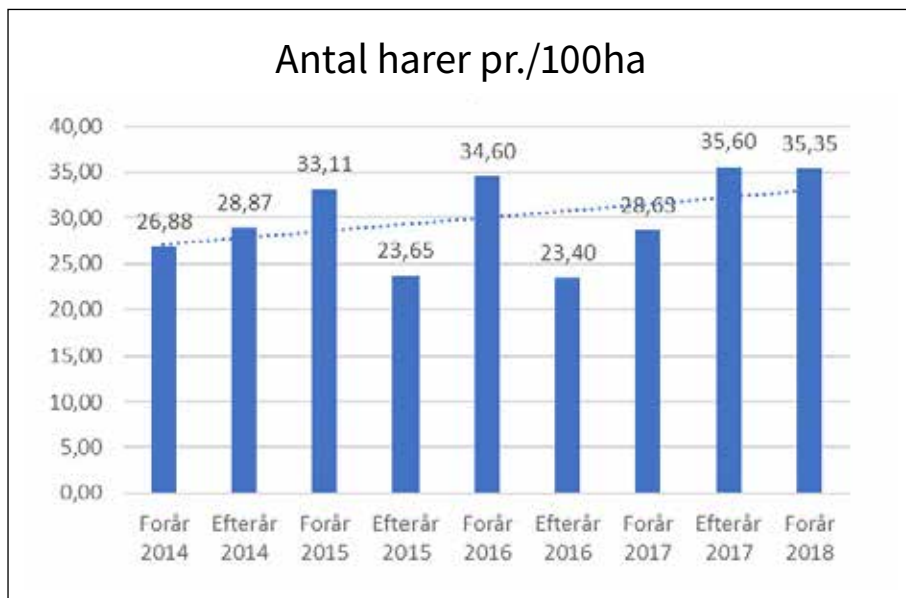
Som de fleste er opmærksomme på, bliver der talt mere end én gang, når der tælles harer forår og efterår. En af årsagerne til dette fremgår af figur 2, hvor man kan se, at antallet af talte harer sjældent er det samme. Faktorer som vejret, markarbejde, afgrødefordeling og forstyrrelser kan medføre større eller mindre udsving. Derfor er det vigtigt, at der tælles to til tre gange, hvert forår og efterår, for at få det mest retvisende billede.

De sårbare agerhøns

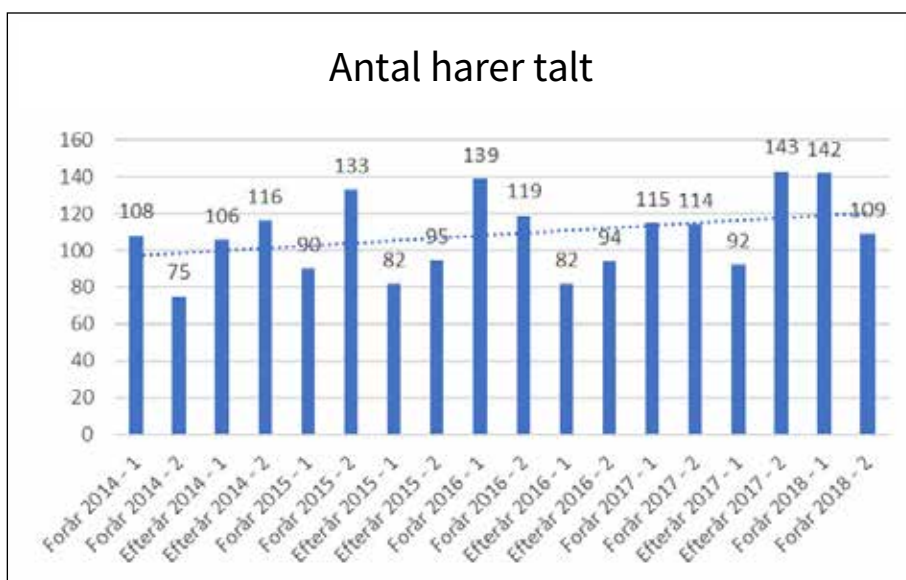
Figur 3, som viser markvildtlavets agerhønsætællinger, fortæller en helt anden historie end haretællingerne. Her er der tale om en lille og meget skrøbelig bestand, som vil være meget påvirkelig af de årlige udsving, som kan forekomme i relation til dårlige ynglesæsoner og hårde vintre. De to våde somre (2016 og 2017) stillede meget store og forskellige krav til agerhønsenes levesteder, hvis de skal kunne klare sig igennem de meget omskiftelige forhold.

Markvildtlavets bestand af agerhøns er dog ikke helt fraværende, som man måske kan tro, når man kigger på resultatet for 2018. Tællingen blev på grund af vinteren og det massive snefald, som varede ved ind i april, ikke gennemført af hensyn til agerhønsene. Men i efteråret og vinteren 2017-2018 observeredes tre flokke med en gennemsnitlig størrelse på 14 individer. Så der er håb om, at bestanden på sigt og med en målrettet indsats vil stabilisere sig og forhåbentlig – på sigt – stige i antal.

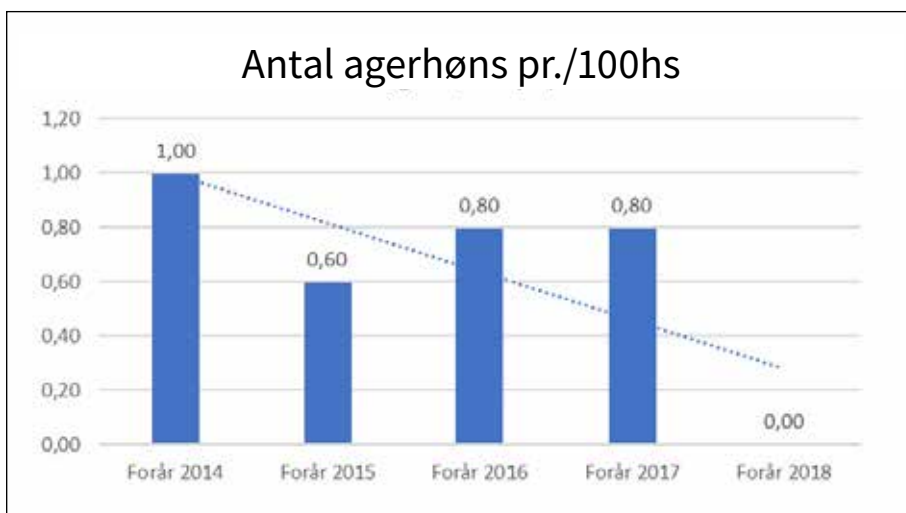
lmi@jaegerne.dk

Markvildtlavet har en god bestand af harer – faktisk en af de højeste bestande der er repræsenteret blandt samtlige markvildtlav!

Det er vigtigt at tælle mere end en gang, for at få det mest retvisende billede. Faktorer som eksempelvis vejret, kan have indflydelse på hvor mange harer der observeres på en tælling.

Agerhøns tælles én gang om året, primo april, hvor de er stabile i deres territorier. Der tælles ikke efter 14. april, da forstyrrelser i denne periode, kan påvirke agerhønsenes ynglesucces.

Bi-o-di

– hvad for noget?

Aldrig har emnet biodiversitet været mere aktuelt, end det er nu. Den såkaldte ”biodiversitetskriser” raser, og tabet af biologisk mangfoldighed sker med større og større hast, også her i vores eget lille land. Biodiversitet er dermed blevet et fælles anliggende, som alle med interesse for naturen bør engagere sig i.

Tekst: Vildt- og naturkonsulent Lene Midtgaard

NATUR/VILDTFORVALTNING: Ferietiden er for de flestes vedkommende for længst et overstået kapitel, og hverdagen har atter meldt sin ankomst. Nogle har holdt ferie i solbeskinnede Danmark, mens andre måske har været en tur i Sydeuropa. Hvis du hører til en af de sidste og selv kørte derned, har du må-

ske lagt mærke til, at dit forbrug af sprinklervæske formentlig har været ret beskedent, i forhold til hvad du tidligere har oplevet. Den samlede biomasse af insekter vurderes nemlig til at være faldet med op til 80 procent, ergo betyder det færre kvaste insekter på forruden.

Den første tanke er måske, at det er ganske rart, men på den anden side er det et vidnesbyrd om en kedelige udvikling for vores natur og biodiversitet.

Bi-o-di-ver-si-tet. Umiddelbart et lidt utilnærmeligt ord både i udtale, men også som begreb. Hvad betyder ordet med de seks stavelser egentlig? Ordet og begrebet biodiversitet har rødder i latin, hvor diversitas betyder forskelligartethed. Biodiversitet er derfor et udtryk for biologiske diversitet og er oftest anvendt i sammenhæng med artsdiversitet inden for et givent areal. Eksempelvis kan man tale om, at biodiversiteten i eksempelvis urørt skov, eller på et gammelt overdrev, er høj, da et stort antal arter har deres levested her. Et areal med lav biodiversitet kunne eksempelvis

være en dyrket mark, da der her er risiko for at være ganske få arter og levesteder.

Naturen mangler plads

Hvorfor står vi midt i en biodiversitetskriser, og hvordan er vi endt i sådan en situation? Først og fremmest er en af årsagerne, at der er for lidt plads til natur i vores landskab, og at den natur, som er der, ofte ligger isoleret og fragmenteret. I et landskab med isolerede naturområder er der også behov for spredningskorridorer, så dyr og planter har mulighed for at sprede sig og binde levesteder sammen. Mangler der spredningskorridorer og levesteder, risikerer vi at stå tilbage med små isolerede bestande af arter, som risikerer at uddø. Et eksempel er kirkeuglen, som kun har meget få ynglepar i Danmark, og som risikerer at forsvinde både på grund af mangel på levesteder, men også fordi parrene ofte lever så isoleret, at deres unger ikke har mulighed for at etablere nye par. Manglen på levesteder og begrænset spredningspotentiale kender vi også fra agerhønsene.

Hvad betyder biodiversitet for mig?

Hvorfor skal man som jæger og natur elsker engagere sig i biodiversitetskrisen? Sådan vil nogen måske spørge sig selv. Flere af de jagtbare arter, som eksempelvis gæs og kronvildt, er der så mange af, at de i nogle sammenhænge opfattes som problemarter, der

Vejrabatten har her måttet vige for en udvidelse af marken og markvejen. Gamle vejrabatter, som ikke er belastet af næringsstoffer, indeholder ofte et bredt udsnit af vore danske plantearter. Foto: Lene Midtgaard.

lokalt er skyld i omfattende markskader. Men de to nævnte arter har begge en egenskab til fælles, som eksempelvis kirkeuglen eller agerhønen ikke har, nemlig evnen til at udnytte de muligheder, som det moderne landbrugsland giver dem.

Biodiversiteten skal ikke stå i vejen for udviklingen i vores samfund, men udviklingen i samfundet bør være bæredygtig og give plads og rum til biodiversiteten. Vi har pligt til at sikre, at vores efterkommere arver en artsrig natur fra os, og for at citere Norges tidligere statsminister Gro Harlem Brundtland: "En handling er bæredygtig, hvis ikke handlingen fratager andre muligheder i fremtiden". Som jæger og naturelsker skal og bør man derfor interessere sig for biodiversitet, fordi vores natur bliver fattigere og fattigere, i takt med at levesteder forsvinder, og tidligere talrige arter bliver fåtallige.

Det økologiske rum

Som det er nævnt tidligere, er det ikke landbrugsarealer, der er topscorere, når vi taler om biologisk mangfoldighed. Faktisk står det rigtigt skidt til for de arter, som er tilknyttet landbrugslandet, og derfor er her et potentiale for at gøre en forskel for de fleste.

Hvis man ønsker at gøre noget for biodiversiteten, kræver det, at det økologiske rum udvides. Det økologiske rum er et udtryk for et givent areals potentiale for biodiversitet. Det økologiske rum kan udvides ved at sikre en kombination af:

- Et lavt og åbent plantedække
- Våd jordbund
- Varm og tør jord
- Næringsfattige arealer
- Insektbestøvede blomster og frøføde
- Urørt vegetation og uforstyrrede arealer.

Hvis vi kigger på de vidt forskellige vilkår, som henholdsvis sommeren 2017 og 2018 har budt vores markvildt og øvrige vildtbestand, vil et areal, som indeholder de nævnte elementer, i sommeren 2017 kunne have sikret en flok agerhøns et tørt areal med ly for regnen og i sommeren 2018 et tiltrængt fugtigt areal.

Jo flere af ovenstående elementer man derfor kan implementere, jo mere udvides det økologiske rum, og jo bedre vilkår vil der også være for biodiversiteten. Omsat i praksis betyder det, at hjørner og kanter af marker, som ikke er rentable at dyrke, eller velovervejede natur- og vildtplej tiltag kan have en positiv effekt på den biologiske mangfoldighed på dit landbrugs- eller jagtareal.

lmi@jaegerne.dk

Der skal være plads til naturen i vores landskab. Det skylder vi både os selv, men også de kommende generationer. Foto: Niels Søndergaard.

Læs Jæger - uanset hvor du er...

Hent vores nye app 'Jæger'

Hent App'en gratis til din smartphone eller tablet og læs Jæger online.

Få adgang...

Vil du læse de fulde versioner af Jæger, skal du blot logge ind med din mail og selvvalgte adgangskode, som du bruger på medlemsnettet.

Har du aldrig været på medlemsnettet, kan du bestille en adgangskode via "glemt adgangskodefunktionen". Det kræver, at vi har en gyldig mail på dig. Har vi ikke det, så send medlemsnummer og mailadresse til medl@jaegerne.dk.

**DANMARKS
JÆGERFORBUND**

Stil krav til rådgiverne

Danske landmænd bruger hvert år store summer på rådgivningsydelser, særligt økonomi- og planteavlserådgivning fylder godt på udgiftskontoen.

Dine rådgivere kender bedriften rigtig godt – og du bør stille krav til, at de bruger deres viden til at yde en ordentlig rådgivning, der giver merværdi på din bedrift.

Tekst og foto: Vildt- og naturkonsulent Jakob Bergmann Nielsen

NATUR/VILDTFORVALTNING: Hvad er dine omkostninger? Direkte adspurgt har de færreste landmænd svar på rede hånd. Man ved faktisk ikke, hvad det koster at drive en hektar og producere en given afgrøde. Det på trods af at det burde være en smal sag for økonomirådgiveren at beregne. Til gengæld har landmændene altid styr på deres udbytter og som minimum det gennemsnitlige udbytte af hver afgrøde, der dyrkes.

Planteavlserådgeren laver ansøgning om grundbetaling samt mark- og gødningsplaner, og i vækstsæsonen rådgivningsbesøg i marken, hvor væksten følges tæt. Økonomirådgiverne laver hyppige budgetopfølgninger og kan sammenligne benchmarks på nærmest alt mellem himmel og jord.

Udbyttet er et gennemsnit

Da udbyttet jo opgøres som et gennemsnit pr. hektar, dækker det naturligvis over den variation, der altid er på markerne. Der er våde og tørre områder, som ofte giver et væsentligt lavere udbytte. Ligeledes er markkanterne heller ikke med til at trække gennemsnittet op. Engelske forsøg fra "The Allerton Project" har påvist et kraftigt reduceret udbytte, særligt i de yderste fem-seks meter fra markkant, se figur 1. En viden, der også er kendt af alle, der har kørt med en mejetærsker eller finsnitter. Ligesom enhver planteavlserådger også burde være i stand til at udpege områderne i marken med et dårligt udbyttepotentiale.

Tid er også en faktor

Et andet ikke uvæsentligt parameter er tidsforbruget. Landbrugsmaskinerne kan kun producere optimalt, når de arbejder i jorden i fuld arbejdsbredde. Al den tid, der bruges på at vende, bakke og bøvle rundt, samt kørsel med reduceret arbejdsbredde og tomkørsel, er kun med til at øge maskinomkostningerne. Der vil altså være hjørner og kiler, der øger tidsforbruget så meget, at udbyttet ikke kan dække omkostningerne.

Prøv at tage et markkort og et stopur med næste gang, du er ude at så. Hvor lang tid tager en vending? Hvor meget tid bruger du på at tilså en kile?

Er du villig til at tage penge med på arbejde?

Som minimum bør man kende sin dækningsgrad på det sædskifte, man har. Altså hvor stor en procentvis nedgang i omsætningen kan jeg tåle og stadig få dækket mine stykomkostninger samt maskin- og arbejdsomkostninger. Med udgangspunkt i budgetkalkule for vinterhvede på Jb fem-seks jord fra SEGES kan der beregnes en overskudsgrad på 25 pct., altså vil områder, hvor udbyttet er 25 pct. under kalkulens gennemsnit på 9,6 tons pr. ha, ikke kunne dække dine omkostninger, og du skal have penge med på arbejde.

Ligeledes kan man af samme kalkule beregne, at en stigning på 60 pct. i maskinomkostninger vil æde overskuddet. Med dette i baghovedet, og lidt sund fornuft, vil man hurtigt kunne identifi-

I små kiler udnyttes maskinernes kapacitet ikke ordentligt, og der kan ikke avles korn nok til at dække maskinomkostningerne. I stedet for at dyrke denne smalle kile med korn kunne der udlægges en MFO-markbræmme med grundbetaling.

cere de værste områder i marken, hvor man i dag har penge med på arbejde.

Ildsjælene viser vejen

Heldigvis er der altid nogle, som har modet til at være anderledes. Tonny Lønne, som vi skal møde senere, vil gerne have rådgivning med kant. Ja, han stiller faktisk krav til, at vi som rådgivere skal give ham et ordentligt los, når der er noget, vi mener, han bør ændre. Selvom han med egne ord godt kan synes, at vi er "irriterende", lige efter vi er kørt, sætter det alligevel nogle tanker i gang. Hos Tonny er der ikke langt fra tanke til handling, og nogle urentable kiler er hurtigt blevet identificeret og taget ud af dyrkning til glæde for markvildtet på ejendommen.

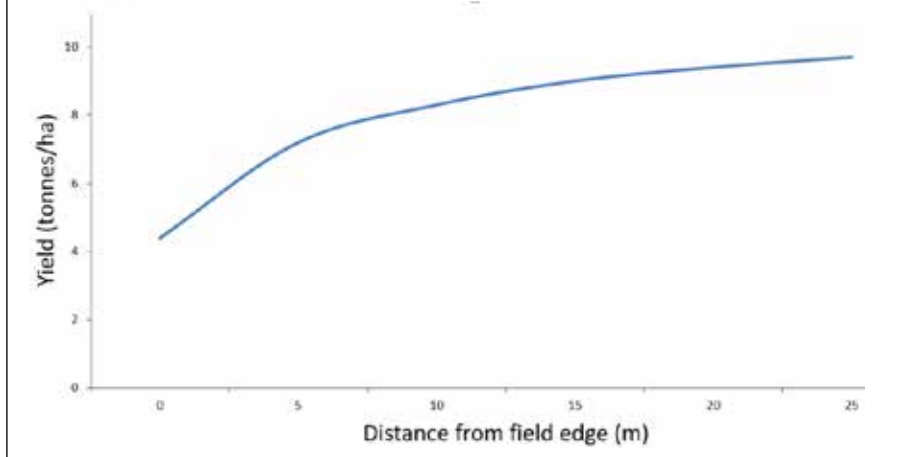
Udfordrer planteavlserådsgiveren

Tonnys planteavlserådsgiver bliver til tider udfordret. For når Tonny har fundet en urentabel kile, er det planteavlserådsgiverens opgave at sikre, at arealerne lever op til grundbetalingsordningens regler. Og at der så vidt muligt kan udbetales grundbetaling på dem. Men da Tonny stiller krav til den rådgivning, han modtager, har han naturligvis også en rådgiver, som er opgaven voksen.

Stil krav til dine rådgivere, og vær ærlig over for dig selv

På vores rådgivningsbesøg i markvildtsindsatsen tager vi ofte en snak om de urentable områder i marken,

Wheat yield in relation to distance from field edge

Figur 1: Udarbejdet af Alastair Leake.

På Loddington Estate, som er en forsøgsgård under Game & Wildlife conservation trust, har man undersøgt udbytt potentialet i relation til afstanden fra markens kant. Grafen viser at udbyttet påvirkes negativt op til 20-25 meter ind i marken, dog er tabet størst de yderste 5-6 meter. Hvor man ikke kan forvente at få dækket sine omkostninger. De yderste meter kan f.eks. bruges til MFO bræmmer eller vildttiltag, således der ikke blot skabes en ny kanteffekt længere inde i marken.

hvor der er gode muligheder for at etablere natur- og vildtplejetiltag i stedet for at fortsætte en tabsgivende drift. Nogle af tiltagene vil sågar samtidig kunne medvirke til opfyldelse af MFO-forpligtigelsen. Når man spørger ind til, hvorfor tabsgivende arealer dyrkes, er begrundelsen som regel, at man vil bevare sin grundbetaling, og at man ikke ved, hvad man ellers har af muligheder. Desuden har de fleste nok en tendens til at vurdere potentialet for overskud lidt for positivt.

Du bør være ærlig over for dig selv. Det er ikke nok kun at huske de gode år. Ligeledes bør du stille krav til dine rådgivere. Kræv, at de altid kommer med konstruktive forslag til optimering af din bedrift – også selvom du ikke selv har set behovet eller ønsket en forandring endnu. Kræv altid, at rådgiveren følger kritikpunkter op med løsningsforslag og er klar til at give dig et ordentligt los, når det er påkrævet.

jbn@jaegerne.dk

Nogle arealer har svært ved at give et ordentligt udbytte, fordi de enten er meget tørre eller våde. Som her, hvor rapsen ikke har kunnet klare sig i den vandlidende jord. Landmanden kan ikke forvente at få dækket sine omkostninger, og arealer som dette er ofte besværlige og tidskrævende at dyrke.

Den gode historie

I markvildtlavene er der mange ildsjæle, som udviser en masse initiativ og gåpåmod. Der laves tiltag for vildtet både direkte og indirekte ved decideret etablering af vildtstriber og beplantninger eller ”blot” ved små hensyn i driften af jorden. I denne artikel skal vi møde en af de mange ildsjæle, Tonny Lønne, som er lodsejer i Ballum Markvildtlav.

Tekst og foto: Vildt- og naturkonsulent Rasmus Ahlmann Nielsen

NATUR/VILDTFORVALTNING: Tonny Lønne bor i Rejsby-Ballum med sin familie og deres to hunde, den korthårede hønsehund Chitta og Jack Russel-terrieren Freja. Her ligger deres gård,

næsten så langt mod vest, som den kan komme, med udsigt til Ballum-diget og det smukke Vadehav med Rømhøde i horisonten. Tonny driver her en konventionel mælkeproduktion med

350 malkekøer og 340 ha agerjord. Samtidig er det også her, han udlever sin passion for de stående hunde og den – for mange jægere – sagnomspundne jagt på vilde agerhøns.

Tonny Lønne tager mange hensyn til vildtet på sin bedrift. Et af dem er, at han IKKE nedvisner sine efterafgrøder, før det er nødvendigt. På billedet ses to marker i primo december, den ene er sprøjtet, den anden er ikke. Hvilken er mon Tonny's?

Hæder for indsats

Tonny har i en løbende proces gennem flere år anlagt vildtstriber, udtaget småarealer i kiler og hjørner med overlap. Derudover har han sørget for at pleje nogle af sine småbeplantninger og læhegn. Der tages hele tiden små hensyn til markvildtet i driften af jorden, hvilket ifølge Tonny hverken rammer hans pengepung eller kvaliteten på afgrøden. Prædationen fra krager og ræve forsøges minimeret ved effektiv og systematisk regulering af begge arter. Alt dette gøres kun med det ene formål – at fremme agerhønsene i området.

For sin store indsats blev Tonny hædret med FJD's Markvildtpris 2018 på en solrig sommeraften, hvor ca. 60 jagtkammerater samt interesserede hunde- og markvildtfolk var mødt op for at overvære overrækkelsen af prisen i forbindelse med en markvandring arrangeret af Tonny i samarbejde med DLF og Danmarks Jægerforbund.

Hensyn i driften

Tonny var dybt beæret over at modtage markvildtprisen, men siger: – Det er en falliterklæring fra hele det danske landbrug, at jeg kan vinde markvildtprisen ved blot at udlægge en procent af mine omdriftsarealer med vildt- og bivenlige tiltag, når man kan udlægge hele 10 procent og stadig modtage grundbetalingen på disse arealer.

I driften af gården, som Tonny ejer, tages der en masse hensyn til markvildtet. Ja, man kan faktisk sige, at han på mange punkter driver et vildtvenligt landbrug. Et af hensynene er, at der ikke nedvisnes efterafgrøder midt i efteråret, hvilket er normal praksis på mange landbrug. Det er nemlig lige dér, vildtet skal til at have gavn af dem. Nej, han venter til foråret, umiddelbart inden han skal i jorden, og han kan ikke se, at det forringer udbyttet eller koster ham mere, end hvis han havde sprøjtet det ned i efteråret.

Selvom det ikke er i denne periode, at markvildtet er mest trængt, kan dette tiltag øge deres chancer for at overleve vinterens knaphed på føde og skjul. Desuden giver han plads til brede, lodne markskel, vejrabatter, markveje og andre vedvarende landskabelementer. Der holdes god afstand til disse terrænelementer med alle markredskaber, så påvirkningen

Tonny Lønne, modtageren af FJD's Markvildtpris 2018.

fra landbruget bliver minimeret. Dette sikrer stor artsdiversitet, både hvad angår flora og fauna, og derved sikres deres kvalitet som element i et levested, som kan opfylde agerhønsenes livsbetingelser.

Rette tiltag med rette placering

Når Tonny skal planlægge etableringen af sine vildttiltag, så sker det på baggrund af grundige observationer og et dybtgående kendskab til hans terræn. Hvor er det, vildtet altid ynder at opholde sig, og hvorfor vil de så gerne det? Tiltag skal som oftest placeres der, hvor vildtet gerne vil være, fordi her tilbydes som regel i forvejen en bestemt struktur, som opfylder nogle af de krav, som vildtet stiller til et levested.

Ved at etablere et vildttiltag i sammenhæng med et mere vedvarende landskabelement kan man være med til at understøtte og komplementere dette. Således skabes der større variation i artssammensætningen og vegetationsstrukturen, og der bliver skabt levesteder, i stedet for at der blot etableres enkeltelementer – der skabes med andre ord basis for en udvidelse af det økologiske rum.

Regulering af prædatorer

Man kunne måske undre sig over, at en mand som Tonny, hvis helt store passion er agerhøns og stående hunde, ud af to hunde har en Jack Russel-terrier i stedet for en stående hund mere. Men som Tonny siger, at er man rigtig fuglemand, har man en lille hund, så man har mulighed for at gå på rævejagt. Men at tro, at man ene mand kan gøre en væsentlig forskel, er ikke realistisk, og derfor har flere i lokalområdet små hunde til gravjagt. Der er med tiden anlagt en pæn mængde kunstgrave, ikke kun på Tonny's jord, men også hos mange af de andre lodsejere i området. Gravene bliver tjekket et par gange i løbet af sæsonen og kommer dermed til at danne grundlag for god jagt og hyggeligt samvær. Derudover bruges der også mange timer på anstand efter den røde Mikkell.

Men det er ikke kun rævene, som skal kigge sig over skulderen i Ballum – kragerne bliver der ej heller set på med venlige øjne, da Tonny og de andre ildsjæle i lavet godt er klar over, hvor hård kragerens prædation kan være på småvildtets yngel.
ran@jaegerne.dk